VELETRŽNÍ LISTY

ZÁVĚREČNÉ VYDÁNÍ 2013

SVĚT KNIHY PRAHA 19. mezinárodní knižní veletrh a literární festival

BESTSELLER = ÚSPĚCH

Bestseller. Slovo, jež loni oslavilo sto deset let od svého prvního použití. Slovo, které je pro nakladatele i spisovatele lákavější než svatý grál. Slovo, jež pro každého znamená něco jiného, ale zároveň pro všechny to samé – úspěch. Je možné rozpoznat bestseller od průměrné knihy ještě před tím, než ho prověří nemilosrdný trh? Na tuto otázku hledala odpověď beseda konaná na veletrhu v sobotu v podvečer.

Pořadu moderovaného Pavlem Mandysem se účastnili dva zástupci nakladatelství, která obě mají s bestsellery bohatou zkušenost. Za nakladatelství Host přijal pozvání jeho ředitel Tomáš Reichel a jednu z divizí Albatros Media, nakladatelství XYZ, zastupovala Markéta Šlaufová. Posledním hostem byl Jiří Trávníček, literární teoretik a znalec světového prostředí.

Na českém trhu se obvykle za spodní hranici bestselleru považuje deset tisíc prodaných výtisků. S tímto vymezením sice souhlasí oba nakladatelé, Jiří Trávníček však staví laťku ještě výše. „Pro mě je bestseller první vydání každé nové knihy Michal Viewegha; ta hranice je tedy třicet pět tisíc kusů." I toto číslo však v poslední době překonalo několik zdařilých děl.

U některých případů se ukázalo, že čeští nakladatelé dokáží obratně posoudit potenciál zahraničních autorů. Platí to například u „krále" bestsellerů poslední doby, románu Padesát odstínů šedi od britské spisovatelky E. L. Jamesové. Nakladatelství XYZ mělo o vydání původně internetových textů zájem už nějaký čas před tím, než se román světově proslavil. Tehdy sice z jednání sešlo, ale odměna se dostavila. Na přání autorky totiž práva na české vydání všech tří dílů této lehce erotické trilogie opravdu získalo XYZ. Prvních dvou dílu se zatím prodalo dohromady přes 240 000 kusů a tato řada je i extrémně výdělečná. Podobný příběh s sebou nese i trilogie Milénium švédského spisovatele Stiega Larssona. Ještě před jejím proniknutím do evropských žebříčků se na ní rozhodlo vsadit nakladatelství Host. I toto dílo předčilo všechna očekávání.

Klíčovou schopností bestselleru dnes musí být to, aby zaujal širší spektrum čtenářů, než pro které byl původně určen. Mistrem v této oblasti byl právě Larsson. Nepříliš sledovaný žánr detektivky se díky němu dostal do povědomí prakticky všech. I kniha Padesát odstínů šedi byla mířena na poměrně úzkou skupinu žen mezi třiceti a čtyřiceti lety, stala se z ní však záležitost všech věkových kategorií něžného pohlaví, a dokonce i mnoha mužů. Důležité je však také, jak podotkl Pavel Mandys, poskytnout titulu dostatečné marketingové zázemí. Jako příklad uvádí Jo Nesbøa, který se na českém trhu prosadil až v péči nakladatelství Kniha Zlín.

A jak vypadá situace u ryze českých knih? Snaha najít „bestsellerové" autory je vidět u všech vydavatelů. Mezi velké objevy loňského roku patří například Kateřina Tučková, jejíž kniha Žítkovské bohyně překročila hranici padesáti tisíc prodaných výtisků. Ruce si tak může mnout nakladatelství Host, kde román před čtrnácti měsíci vyšel. OnŠ

Svatá písma jako poezie

V sobotu dopoledne proběhl v rámci veletrhu Svět knihy pořad moderovaný Kateřinou Děkanovskou nazvaný Poezie svatých písem.

Trojice předních odborníků v něm nahlížela na základní díla světových náboženství poetickýma očima a nacházela v nich básnické prvky, jazyk a pojetí. O petice indických Véd pohovořil dr. Jaroslav Strnad. Prozradil, že nejstarší texty mají obrovskou náboženskou hodnotu, ale současným Indům jsou prakticky nesrozumitelné. Představují pastevecký, napůl patriarchální a polytheický svět. Jedná se o hymny oslavující jednotlivé bohy velmi vznešeným básnickým jazykem. Básníci té doby byli profesionálové náležející ke klanům a rodům, jejich řemeslo se dědilo a oni sami soupeřili se svými konkurenty. Jedná se o kulturu, která se tradovala ústně. Dr. Hana Tonzarová vysvětlila, že poezie ve Starém zákoně je velmi široké téma, neboť je celý protkán poetickými texty. Jedná se o písně. I ony se zprvu tradovaly v ústním podání a zaznamenaly se až později. Okolo písní a prorockých výroků se později rodila próza. Starý zákon je v podstatě složen z poetických knih, z nichž zásadní je Pláč Jeremiášův. Pokud se týče

poetických útvarů v Novém zákoně, jsou čistě christocentrické, vztahující se k Ježíši Kristu. O muslimském vnímání Koránu pak hovořil dr. Bronislav Ostřanský. Muslimové považují Korán za přímé slovo boží, pročež bylo z počátku zakazováno překládat jej do jiných jazyků než arabštiny. K překladům začalo docházet až později. Zajímavé ovšem je, že se nikdy nehovoří o překladu jako takovém ale o „překladu významů". Poetické pasáže v Koránu najdeme především v nejstarší fázi zjevení, kde je velká část textů v rýmované próze. Všichni přednášející pak připojili ukázky z jednotlivých náboženských děl a řečené tak velmi výstižně a přesvědčivě dokumentovali. IK

Proglas stále živý, stále inspirující

VÝZNAMNÝ BYZANTSKÝ TEOLOG, FILOZOF A PŘEDEVŠÍM HLAVNÍ PATRON MORAVY KONSTANTIN URČITĚ NETUŠIL, ŽE O JEHO DÍLE SE BUDE MLUVIT JEŠTĚ V 21. STOLETÍ. ALE STALO SE.

Proglas je pravděpodobně první literární památkou sepsanou ve staroslověnštině a její význam překonal staletí. Současní slovenští básníci složili Proglasu hold vytvořením vlastních interpretací tohoto veršovaného předzpěvu. „Oslovili jsme několik autorů a každý napsal svoji verzi. Všechny básně však mají strukturu Proglasu, tedy 110 veršů a 111. je Amen," uvedla slovenská poetka, esejistka a spisovatelka Dana Podracká. „Vždycky mě fascinovalo, že Proglas má mozaikovitý charakter. Mozaika hrála svou roli i v chrámových stavbách, kdy slunce okny dopadalo na jednotlivé kostky mozaiky a obrazy tak rozpohybovalo. Když jsem poprvé viděla hlaholiku, připomněla mi právě ono mozaikovité členěné a jednotlivá písmena mozaikovitý půdorys," dodala Dana Podracká.

Po přečtení vlastní variace na Proglas předala slovo básníkovi, literárnímu vědci a překladateli Jánu Zamborovi, který posluchačům představil Proglas jako takový, včetně svého vlastního pohledu na něj. „Pokládám Progas za báseň, protože má všechny znaky básně, její stavbu. Považuji ji za Konstantinův velkolepý projekt, pokud to tak mohu říci. Byl to projekt, který v mnoha směrech předstihl dobu. Nejenže v něm Konstantin přebásnil slovo boží, ale zároveň rozvíjel vzdělanost knižní formou a prostřednictvím spisovného jazyka, domácího jazyka. Byla to podle mě velká národní demokratická idea." Přítomní diskutující, mezi nimiž nechyběl ani autor českého přebásnění Proglasu Martin Kučera, vyzdvihli současný význam tohoto díla, jehož sdělení je stále živé. I dnes 1150. let od příchodu Konstantina a Metoděje na Moravu. JaM

Nejlepší poezii vybírala žena

Antologii 100 nejlepších českých básní 2012 představila návštěvníkům veletrhu její editorka Simona Martínková-Racková společně s autory Kateřinou Rudčenkovou, Jakubem Řehákem a Viktorem Špačkem.

S nápadem vydávat ročenky „nejlepších básní" přišel v roce 1988 americký básník a kritik David Lehman. Úspěch, který edice *The Best American Poetry* zaznamenala, a především to, že podobné ročenky dnes vycházejí v řadě zemí světa, ukázal, že navzdory proklamacím o krizi poezie a nezájmu o ni stále existuje nejen řada dobrých básní, ale také mnoho dobrých čtenářů. K úspěšnému ročenkovému tažení se v roce 2009 přidalo i vydavatelství Host. „Antologie nemá sugerovat iluzi objektivity, naopak má představit subjektivní pohled editorů na poezii daného roku i na poezii jako takovou," vysvětluje zástupce vydavatelství Martin Stöhr. Editorského úkolu se poprvé ujala žena, literární recenzentka a básnířka Simona Martínková-Racková, která vybírala z básní, jež byly uveřejněny v uplynulém roce jako novinky česky píšících autorů. Sbírku rozdělila do šesti celků. První, nazvaný Slušní lidé zaspávají zkázu, uvedla básní Jakuba Řeháka Vyzvání na cestu. „To je báseň, která mě zasáhla asi nejsilněji, proto celou sbírku otevírá," vysvětlila editorka a vyzvala autora, aby návštěvníkům veletrhu některé ze svých básní sám přečetl. Zatímco většina autorů má v antologii jednu báseň, mladá básnířka Kateřina Rudčenková se může pochlubit hned třemi. „Je to moje soukromá pocta. Když jsem se začala současnou českou poezií zabývat, což je asi dvanáct let, tak mě nadchly právě její verše. Ona byla mou zasvětitelkou ve světě poezie," adresovala editorka autorce poklonu. „Děkuji za tohle ocenění a jsem velmi ráda, že jsem v této antologii zařazena, protože jsem tam ve skvělé společnosti," vrátila Kateřina Rudčenková editorce poklonu. Divákům pak básně zařazené v antologii sama přečetla a ti ji odměnili velkým potleskem. „Přeju této antologii všechno nejlepší," dodal závěrem Martin Stöhr z vydavatelství Host a k tomuto přání se nelze nepřidat. JaM

POETICKÝ UNDERGROUND

Vít Kremlička

Představitelé českého undergroundu se o sobotním odpoledni sešli v Sále poezie. Při předčítání organizovaném Knihovnou Václava Havla se publiku představila pětice velmi zajímavých umělců – Vít Kremlička, J. H. Krchovský, Beatrice Landovská, Dáša Vokatá a Pavel Zajíček. Posledně jmenovaný básník celý program, nazvaný Geniální vystoupení… naživo!, odstartoval přednesem ze své loni vydané sbírky Chvění. Přednes některých básní byl doprovázen hudbou, jež v sále navodila tu správnou atmosféru. Zájem návštěvníků o pořad byl enormní a kapacita místnosti byla zhruba dvojnásobně překonána. OnŠ

Literární míli prošly tisíce zájemců o staré tisky

Po loňském úspěchu prezentace antikvárních publikací a dalšího zboží na veletrhu, se antikváři rozhodli zúčastnit se opět i letošního ročníku a připravit zajímavou prezentaci. Ta návštěvníky veletrhu skutečně oslovila. Zaujala je jak výstava Dětské knihy v běhu minulého století, tak především antikvární kousky jako knihy, pohlednice, filmové a reklamní plakáty, staré tisky, mapy a LP desky. Ve společném projektu s názvem Literární míle, inspirovaném na knižním veletrhu v Lipsku, antikváři spojili svou nabídku do jedné velké knihovny s jednou pokladnou. „Tato akce je naše první vlaštovka," uvedl koordinátor projektu Jan Němec. Připravujeme občanské sdružení, jehož poselstvím bude kulturní, výstavní a nakladatelská činnost." „Je pro nás důležité zachovat a prezentovat knižní krásu našeho národa." JaCh

Podoby romské poezie

Romština, ale i čeština a slovenština zazněly v neděli dopoledne na setkání s romskými básníky v pořadu Adaj o Roma! Tady Romové!

Návštěvníkům veletrhu se představili tři rozdílní autoři romské poezie a říkáme-li rozdílní, pak nemáme na mysli jen generační rozdíly a rozdíly v tématech jimž se věnují, ale především rozdíly jazykové. Zatímco nejstarší z trojice, třiapadesátiletý **Jan Horváth** píše romsky, jeho o generaci mladší básnická souputnice osmadvacetiletá **Renata Berkyová** píše slovensky a o rok starší **Martin Oláh**, syn známého romského básníka Vlada Oláha, tvoří v češtině. „U nás doma se mluvilo romsky, především tatínek, ale i česky a slovensky. Romštinu umím, ale uchyluji se k ní jen když chci vyjádřit něco niterně se vztahujícího k Romům, tehdy cítím, že v romštině se vyjádřím lépe. Za svůj mateřský jazyk však považuji češtinu, mám v ní lepší slovní zásobu, a proto píšu česky," vysvětlil Martin Oláh, kterého rodinné básnické poselství dostihlo až poté, co vystudoval klasický zpěv a skladbu a věnoval se kadeřnictví a image. „U nás se básněmi žilo odjakživa, nijak jsem o tom nepřemýšlel, prostě jsem začal psát a inspirací mi jsou běžné věci z každodenního života," dodal Oláh ke svým básním, které by se měly brzy dočkat knižního vydání. Oproti tomu Jan Horváth píše básně romsky a pro české publikum je překládá. „Nejdříve báseň napíšu v romštině a poté se ji snažím přebásnit do češtiny. V romštině cítím, a z tohoto důvodu se mi v ní lépe píše. Témata, kterými se zabývám, jsou věnovaná především romským otázkám a romština se k nim i proto hodí víc." Jan Horváth je romským aktivistou, členem Svazu českých spisovatelů a má za sebou také působení v politice. I proto jeho básně směřují ke každodenním problémům Romů, do nichž mohl nahlédnout z mnoha úhlů. „Jsem jedním z těch, kteří neříkají, že za všechny problémy Romů mohou „gádžové", ale vidím velké nedostatky i na naší straně. To všechno se samozřejmě v mých básních promítá," dodal Horváth. Renata Berkyová, která se věnuje především milostné lyrice, tvoří ve slovenštině. „Odmalička jsem mluvila jen slovensky, romsky jsem neuměla a styděla jsem se za to. Kolikrát se mi stalo, že mě na ulici oslovili Romové a na něco se mě romsky ptali, ale já jim nedokázala odpovědět. Cítila jsem, že se jazyk mých předků musím naučit a později jsem to dohnala. Přestože romštinu neberu jako cizí jazyk, ve slovenštině se mi přece jen tvoří lépe."

Všichni tři autoři pak zavzpomínali na Milenu Hybšmanovou, významnou osobnost, která stála za vznikem kodifikované podoby romštiny, za založením katedry romistiky na filozofické fakultě Univerzity Karlovy a je autorkou mnoha publikací věnovaných Romům a romštině. Jan Horváth jí dokonce složil hold v jedné ze svých básní. „Milena byla pro mnoho Romů hnacím motorem, světlem na cestě světem nepochopení. Všechny nás inspirovala." Setkání s romskými autory ukázalo, že romská poezie žije a má nejen své tvůrce, ale i čtenáře. A to nejen z řad Romů.

JaM

Básník přírody Kerry Shawn Keys

NA LETOŠNÍM VELETRHU SVĚT KNIHY ROZHODNĚ NEBYLA NOUZE O VÝZNAMNÉ ZAHRANIČNÍ HOSTY.

V pátek po poledni zde dostal svůj prostor jeden z nejoriginálnějších básníků planety – Kerry Shawn Keys. Původem americký umělec, jenž však významnou část svého života strávil v Indii a Brazílii. V Rio de Janeiru se zaměřil na studium afro-brazilské literatury, která nesporně ovlivnila jeho dílo. Od roku 1996 žije se svou rodinou ve Vilniusu. Do pobaltského prostředí se zamiloval a dnes patří mezi největší litevské autory. Během svého bohatého života napsal více než čtyřicet knih. Většinu tvoří sbírky básní, zaměřuje se ale i na literaturu pro děti a divadelní hry.

Sám se šestašedesátiletý spisovatel považuje hlavně za básníka přírody. „Příroda je krutá a bestiální, ale zároveň velmi nádherná", prohlašuje tento světoběžník. Mnoho jeho básní se zabývá životním prostředím a jeho obyvateli. Platí také za příznivce meditace, ve které nachází inspiraci pro svá díla.

Posluchačům přednesl své anglicky psané texty z nedávno vydané sbírky *Night Flight* i některá starší díla. Úkolu moderátora a překladatele se zhostil Stephan Delbos. Se svými studenty přeložil několik básní do češtiny a návštěvníci si tak mohli vychutnal část Keysova díla i v tomto jazyce. Také Keys se často zabývá překladem, převážně mezi litevštinou a angličtinou. Sám však, jak poznamenal, nikdy svá vlastní díla nepřekládal a ponechává tuto práci na jiných autorech.

Kerry Shaw Keys do České republiky jezdí poměrně často, sympatie chová hlavně k Praze a Olomouci. V rámci své letošní návštěvy předčítal v minulých dnech i v Americkém centru a v Moravské zemské knihovně v Brně.

OnŠ

Bloger se nesmí do psaní nikdy nutit

Elektronický věk umožnil každému gramotnému člověku stát se spisovatelem. Jen pomocí několika kliknutí si může kdokoliv založit blog, na kterém bude prezentovat své zážitky a ideje.

Pravděpodobně nejoblíbenější stránkou zprostředkovávající tuto možnost je v současné době idnes.cz. Všichni z trojice spisovatelů-blogerů, jenž přijali pozvání do sobotní debaty, jsou spojení právě s tímto portálem, který byl i partnerem tohoto tématu veletrhu.

O své zkušenosti se přišli podělit Renata Francová, Ladislav Větvička a hlavní tvář portálu Iva Pekárková se svým partnerem. Diskuzi moderoval David Hrbek, protagonista talk show Scénické hovory ve Švandově divadle, sám náruživý bloger.

Vlastní cestou se sice do publikování svých článků může pustit kdokoliv, zmíněná trojice spisovatelů však již postoupila na vyšší úroveň úspěšnosti. Spojuje je vysoká návštěvnost jejich stránek a také fakt, že o jejich knižně vydané sbírky textů je na českém trhu velký zájem. Například kniha Renaty Francové Jsem blbá, trapná a nesportovní! Prostě jenom ženská! vyšla v nákladu tří tisíc kusů, a i tak byla poptávka po ní ještě mnohem větší. Do budoucna proto zřejmě můžeme očekávat ještě vyšší počty výtisků.

Je skoro až k nevíře, jaký zájem veřejnosti vzbuzují blogy. Jak by ale měl vypadat kvalitní obsah na takové stránce? Dle Ladislava Větvičky je důležitý rozsah příspěvků. „Blog má být denní záznam, a proto by měl být krátký." řekl ostravský spisovatel. Důležitý je také název. Ty úspěšné jsou často vystavěny v lehce bulvárním duchu. Samotný obsah by už však bulvární být neměl. Další zásadu psaní vystihla Iva Pekárková: „Důležité je nebrat to tolik vážně." Autor se dle ní nesmí do psaní nikdy nutit, či příliš dlouze opravovat a vylepšovat svá díla.

Řeč přišla i na často opakované téma – reakce čtenářů. Ladislav Větvička vyzdvihl důležitost okamžité zpětné vazby, která však byla právě na idnes.cz dříve lepší. Po změně systému diskuzí pod blogy totiž přispěvovatelé přišli o anonymitu, což má za následek mnohem menší počet komentářů. Hlavním důvodem pro tento krok měla být snaha omezit počet vulgárních reakcí. Bohužel se však situace nezměnila, spisovatelé jen nyní dostávají hanlivé kritiky ve formě e-mailů. Občas je tlak na autory skutečně veliký. Renata Francová připustila, že právě kvůli některým neetickým atakům na svou osobu zvažovala, že s psaním blogu přestane. Naštěstí se tak ale nestalo a můžeme se ještě těšit na mnoho trefných fejetonů z pera této blogerky. OnŠ

Cesta blogera k vydání knihy

Téměř na závěr veletrhu byla připravena beseda nazvaná Blogování: první krok ke knize. Zakončila tak tematickou řadu pořadů o možnostech a problematice blogů a blogerů. Programu moderovaného Editou Holou se účastnili zajímaví hosté.

Jednou z nich byla Tereza Matoušková, známá českému fantasy čtenářstvu pod pseudonymem Temnářka. Ta už na knižní trh vstoupila se třemi svými knihami, první z nich si ale vydala ve vlastním nákladu a vyhnula se tak obtížným námluvám s nakladatelstvími. Kromě vedení svého úspěšného fantasy blogu pracuje na mnoha literárních projektech. Kateřina Šturmová, píšící pod přezdívkou Dubious Cat, se vyznačuje články s příjemně surrealistickým nádechem. Angažuje se v mnoha aktivitách na stránkách blog.cz a ačkoliv nemá ještě tolik úspěchů, jistě o ní brzy uslyšíme. Nejzkušenější z přítomných hostů byla Renata Štulcová, autorka 12 knih s převážně historicko-mytologickou tematikou, jejíž poslední dílo Slovo paměti vyšlo letos v dubnu. Ta ovšem začala s blogováním teprve na doporučení své nakladatelky. Čtveřici hostů uzavíral Filip Lukl alias Matthias, píšící zajímavým dekadentním stylem. Jeho povídku V kleci je možné nalézt ve sborníku Až spadne poslední hvězda.

Debata byla směřována hlavně pro početné publikum začínajících spisovatelů a blogerů. Jaké jsou tedy rady hostů pro tuto skupinu? Co přiblíží spisovatele vysněné spolupráci s nakladateli a vydání knihy? „Důležité je neposílat rovnou celou knihu, těch se nosí každý den v nakladatelstvích několik přepravek jen do skladu. Dneska prostě nikdo nemá čas to všechno číst." zdůrazňuje Renata Štulcová. „Mnohem lepší je poslat jen anotaci či obsah a pak pár nejpovedenějších kapitol." dodává. Důležité je také zaujmout už na síti. Tereza Matoušková zmínila třeba systém interaktivní povídky, kdy si čtenáři hlasováním mohou sami vybírat mezi některými směry, kterými se má další díl ubírat. To pochopitelně zvyšuje sledovanost a vytváří tak dobré zázemí pro případné vydání. V poslední době také oslovují autoři literární agentury, jež pomohou vytříbit stylistiku. V případě talentovaných spisovatelů pak také nabízejí texty nakladatelstvím a pomáhají uzavírat kontrakty. Důležité je také se účastnit specializovaných soutěží, které často bývají vstupenkou do světa knižních vydání.

Nejdůležitější však je dle přítomných hostů nakonec stejně psát kvalitně. Takové texty si totiž vždy svou čtenářskou skupinu najdou a cesta k spisovatelské kariéře je pak otevřená. OnŠ

Pohaslá výkladní skříň socialismu

Daleko ve špicberské zimě leží městečko Pyramida. Bývalo pýchou sovětského socialismu, ale dnes je smutnou vzpomínkou na ideje, které nedošly naplnění. Právě o tomto světem zapomenutém místě pojednává esejistický cestopis norského spisovatele KJARTANA FLØGSTADA Pyramida.

V roce 1925 byla několika zeměmi, mezi jinými i tehdejším Československem, podepsána mezinárodní dohoda o využívání nerostného bohatství Špicberků, přičemž Norsku byla nad tímto územím přiznána svrchovanost. O pět let později převzali Norové nad ostrovy symbolickou správu, což ale nijak nebránilo tomu, aby zde vznikly dvě ruské osady a v poklidu tu existovaly vedle norských i v dobách studené války. Žádné ostnaté dráty, žádná nevraživost mezi „východem" a „západem". Jakoby tu neplatila politická rozhodnutí zbytku neustále rozhádaného světa. „Nebyly tam žádné ploty, všichni vedle sebe žili v míru," říká Kjartan Fløgstad, který jedné z ruských osad – Pyramidě, věnoval svou stejnojmennou knihu. „Pyramida byla jakási výstavní skříň sovětského socialismu, žilo se tam lépe než ve zbytku země," vysvětluje Kjartan. „Bylo to bohaté hornické městečko, ale dnes z jeho někdejší slávy nezbylo nic."

V roce 1997, v době krize rublu, bylo totiž opuštěno tak rychle, že na stolech zůstaly hrnečky s kávou, voda v bazénech, filmy v kinech. Všechno tam zůstalo tak, jak to bylo. Jsou to takové sociální Pompeje," dodává Kjartan. Bohatost nejen příběhu, ale textu jako takového si pochvalovala překladatelka Hana Kendíková. „Překládat tak zajímavý text je radost. Jen odborné termíny týkající se hornictví mě trochu potrápily. Naštěstí jsem z Ostravy, takže stačilo poptat se v okolí a hornická terminologie mi byla ochotně vysvětlena," vzpomíná s humorem. Kvitovala s povděkem, že i autor sám se na překladu podílel. „Když jsem si opravdu nevěděla rady, zvláště v epilogu plném norského magického realismu, jsem občas Kjartana požádala o radu a on mi vždycky briskně odpověděl." „Sám překládám, takže mi to nepřijde nijak zvláštní, když se na mě překladatel obrátí s prosbou o radu. Také to dělám. Vím, že překlad nikdy nebude stejný jako originál, ale každý překladatel se mu snaží co nejvíce přiblížit. Mohu-li tomu být nápomocen, pak bych byl sám proti sobě, kdybych to neudělal," dodal autor. Dnes tedy městečko Pyramida zeje prázdnotou a ožilo jen v knize. Kdo by snad o jeho existenci pochyboval, může jej navštívit. Opuštěně stojí ve špicberské zimě jako smutné muzeum zašlých socialistických nadějí. JaM

Ro(c)k v poezii

Kapely MCH Band, Psí vojáci, Plastic People a mnohé další, s chutí sáhly do básnického šuplíku a daly básním nový rozměr. Právě o poezii v hudbě se včera v Autorském sále rozpovídali Josef Rauvolf, průvodce rozhlasovým pořadem Ro(c)k v poezii, hudebník Jan Burian a publicista a kritik Aleš Opekar.

„Zhudebnit verše není jednoduchá disciplína," řekl v úvodu Jan Burian, mezi jehož texty je mnoho básní a to jak tradičních rýmovaných, tak i volných rýmů. „Zatímco rýmované básně se zhudebňují snadno, volné verše někdy ani nejdou pro písničku použít." Zhudebnit volné verše si vyzkoušel na tvorbě dánského skladatele, básníka a jazzmana Bennyho Andersena v překladu Františka Fröhlicha. „Je to hotová alchymie. Snažil jsem se zachovat původní podobu veršů, jejich rytmiku, hledal jsem hudbu v samotných verších. Byla to krásná práce, ale těžká." Klíč ke zhudebnění volných veršů nakonec přece jen našel, protože s texty Bennyho Andersena vydal už dvě desky. Na otázku Josefa Rauvolfa, podle jakého klíče si básně ke zhudebnění vybírá, odpověděl, že dá na pocit, který v něm báseň vyvolává. „Musí se mi to jednoduše líbit, jako bych to chtěl napsat sám." Všichni tři pánové pak zmínili verše Ivana Wernische, jehož poezii si kapely a zpěváci také často vybírají ke zhudebnění. „Vím, že jednu jeho báseň dokonce interpretují hned čtyři skupiny, každá samozřejmě po svém," vzpomněl Josef Rauvolf. „Hodně písniček vzniklo také na verše Egona Bondyho. Třeba Mejla Hlavsa si uměl s jeho texty skvěle poradit," dodal v diskusi Aleš Opekar. Opomenut nezůstal ani v současnosti nejprodávanější český básník J. H. Krchovský, který své verše hraje s Krch-off bandem. Závěrem se při poslechu několika hudebních ukázek rozproudila diskuse na téma, zda-li zhudebněné verše dokáží přivést posluchače k poezii jako takové. Všichni se shodli, že ano, a proto nelze než vyzvat kapely k dalšímu zhudebňování básní. Jen houšť! JaM

SLOVNÍK ROKU 2013

Do 20. ročníku soutěže pořádané Jednotou tlumočníků a překladatelů bylo přihlášeno 80 titulů. Odborná porota, složená ze zástupců profesních překladatelských a tlumočnických organizací z České a Slovenské republiky a dalších odborníků udělila tyto ceny:

• **Hlavní cenu,** která je spojena s finanční odměnou 20 000 Kč a věnuje ji JTP získal Josef Vojvodík a Jan Wiendl za *Heslář české avantgardy. Estetické koncepty a proměny uměleckých postupů v letech 1908–1958* z nakladatelství Togga.

• **Cenu poroty za překladový slovník** obdržel Tomáš Laně a kolektiv Lingea za *Turecko-český a česko-turecký slovník.* Tato cena je spojena s finanční prémií 10 000 Kč, kterou věnuje Asociace konferenčních tlumočníků ASKOT.

• **Cenu poroty za výkladový slovník** dostal komplet 6 výkladových slovníků z nakladatelství Grada: Jan Průcha, Jaroslav Veteška – *Andragogický slovník,* Jiří Olšovský – *Slovník filozofických pojmů současnosti*, Jan Kubáček – *Slovník politického managementu a volebního marketingu*, Jan Tretera, Jan Rajmund, Záboj Horák – *Slovník církevního práva,* Jan Jandourek – *Slovník sociologických pojmů* a Zdeněk Kolář a kol. za *Výkladový slovník z pedagogiky.*

• **Cenu poroty za encyklopedické dílo** získal Charif Bahbouh, Jiří Fleissig a Roman Raczyński za *Encyklopedii islámu* z Dar Ibn Rushd, Brandýs nad Labem a Jan Holec, Antonín Bielich a Miroslav Beran za *Přehled hub střední Evropy z* Academie, Praha.

• **Cenu poroty za elektronický slovník** obdržel komplet tří elektronických slovníků na internetu od Jaroslava Maliny a kol.: *Člověk-Auto-Encyklopedie, Encyklopedie antropologie, Encyklopedie sexuality, erotiky a lásky všech kultur světa z* Masarykovy Univerzity, Brno.

• **Čestná uznání** získali Jiří Waldhauser za *Keltské Čechy* z Academie Praha a Pavel Mikeš za *Somálská přísloví* z Dar Ibn Rushd, Brandýs nad Labem.

Všechny tituly byly vystaveny v expozici JTP SLOVNÍK ROKU na 19. mezinárodním knižním veletrhu SVĚT KNIHY PRAHA 2013 ve foyer levého křídla Průmyslového paláce na Výstavišti Praha. vel.

Neobyčejné sloupky o obyčejném životě

Muzikantka, výtvarnice a publicistka Eva Turnová představila návštěvníkům veletrhu knižní vydání svých sloupků, jimiž v loňském roce přispívala do časopisu Instinkt.

Eva Turnová je jako baskytaristka skupiny The Plastic People of the Universe známou osobností českého undergroundu. Možná ale málokdo tušil, že je také autorkou trefných časopisových sloupků, do nichž promítá každodenní zážitky a rozebírá věci, které ji inspirují. „Někdy píšu téměř chronologicky

o tom, co se mi daný den stalo, jindy se zaměřím na nějaké setkání, věc, událost," dodala s tím, že si ráda čte reakce čtenářů. „V nich ten sloupek dostane ještě pokračování, další rozměr." Autorka si v textech vtipně hraje se slovy a jejich významy, bere svět s lehkostí a úsměvným nadhledem. Například její popis o seznamování s Facebookem, který doplnila komentářem o dohadování se s dcerou o domácích pracech, sklidil potlesk posluchačů. Jednotlivé sloupky doplnila Eva Turnová písničkami na texty básní Vratislava Brabence, Ivana Martina Jirouse a Jiřího Koláře. Bylo to příjemné a hravé setkání. Jestliže o něm Eva napíše sloupek. JaM

Druhý život dětské knihy

Ani o posledním dnu veletrhu nebyla nouze o prezentace zajímavých počinů. Ve Velkém sále se za početné účasti veřejnosti uskutečnilo vyvrcholení projektu Druhý život dětské knihy.

Po celou dobu trvání veletrhu měli návštěvníci možnost přinášet své staré dětské knihy na stánek projektu SENSEN. Ke každé věnované knize přidala zapojená nakladatelství jednu zbrusu novou s tím, že všechny budou nakonec darovány malým čtenářům v dětských domovech a dalších zařízeních. Návštěvníci, motivovaní nejen slevovými poukazy do více než tuctu stánků, ale i touhou pomoci, se jen hrnuli a do neděle se povedlo sesbírat více než osm set knih. Na pódiu je symbolicky převzaly Rut Kolínská pro Síť mateřských center o.s. a dále zástupkyně dětských domovů.

Programu se zúčastnila i výkonná ředitelka Světa knihy Dana Kalinová, která hned na úvod vyjádřila svou podporu podobným aktivitám: „Když jsme my přišli se svým projektem Rosteme s knihou, možná už to bylo pět minut před dvanáctou. Vést děti ke čtení je velmi důležité."

Celá akce vzešla z řad členů SENSEN – Senzační senioři. Jedná se sdružení, jehož cílem je aktivně zapojovat seniory do dění okolo nich. O něm krátce pohovořila Božena Jirků, ředitelka Nadace Charty 77, Konta BARIÉRY: „My říkáme seniorům, že se nemusí po ztrátě zaměstnání schovávat někde doma. Ještě totiž mohou mnoho učinit a mnoha lidem pomoci." To, že se akce vymyšlená právě členy SENSENu setká s takovým ohlasem, hodnotí jako velký úspěch. Za důležité považuje naučit děti lásce ke knihám, která je bude provázet v jejich životech. Přišla i patronka projektu Iva Hüttnerová, jež na hromadu vybraných knih přidala svou pohádku Jak upír Uršulín o zuby a ke štěstí přišel. Na závěr vystoupil pod vedením Markéty Foukalové dětský pěvecký sbor BEZNOT. Zpěvem nejznámějších písní Jaroslava Ježka udělal pěknou tečku za celou akcí. OnŠ

Hravá poezie pro děti z 19. století

V prostorách stánku Albatros Media se v neděli odpoledne předčítalo dětem. Namísto moderních pohádek se tu však dočkaly poezie z devatenáctého století. Na ni se totiž zaměřil literární vědec Petr Šrámek, jenž sestavil sbírku básniček nazvanou Hrábky drápky odpadky. Sám autor ji představil za přítomnosti poměrně početného publika. Ukázky přednášeli zvučnými hlasy herec Jan Potměšil a herečka Radka Tesárková. Kromě čtivých textů stojí za zmínku bohaté výtvarné zpracování, o které se postaral oceňovaný ilustrátor Chrudoš Valoušek. Kniha tak má velkou šanci oslovit každého malého či mladého čtenáře. OnŠ

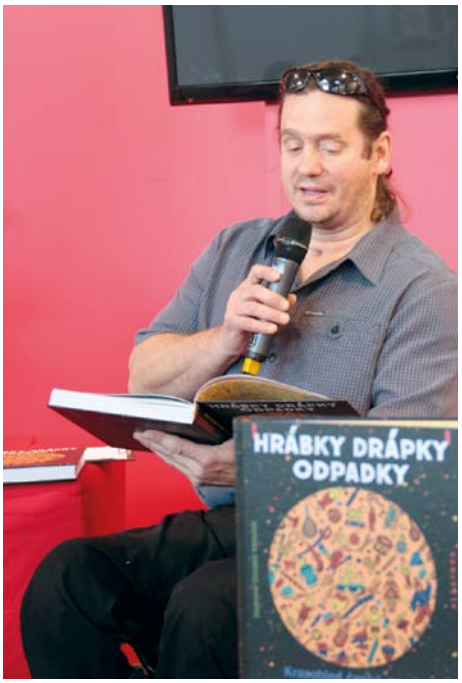

Akademie science fiction, fantasy a hororu

V sobotu odpoledne se již poosmnácté předávaly Ceny Akademie science fiction, fantasy a hororu. A co by to bylo za předávání, kdyby se na úvod nepřipomněla některá významná výročí. Kromě „věku plnoletosti" samotných Cen letos slaví Český rozhlas devadesát let svého vysílání. Obzvláště historie české sci-fi je s ním pevně spojena, neboť mnohé rozhlasové adaptace pozvedly zájem o tento žánr v bývalém Československu.

V uvolněném duchu se pod taktovkou dvojice sehraných moderátorů rozdávalo dvanáct sošek ve tvaru sfingy. Od prvního okamžiku vládla v sále uvolněná atmosféra a nebyla nouze ani o humorné okamžiky. Opět se ukázalo, že všichni přítomní autoři, vydavatelé, překladatelé i fanoušci sci-fi, fantasy a hororu jsou jedna velká rodina. Hlavní cenu s názvem Kniha roku nakonec získal science fiction román Neala Stephensona **Anatém**, vydaný v nakladatelství Talpress. Ocenění předal britský spisovatel Stephen Clarke, který sám má vřelý vztah k danému žánru.

HLAVNÍ CENY

- Kniha roku
  Neal Stephenson: Anatém (Talpress)
- Nejlepší původní česká a slovenská kniha
  Edita Dufková: Zpráva z Hádu (Laser-books)
- Nejlepší původní česká a slovenská povídka
  Leopard Medek: Příběh zloděje z knihy Mrtvý v parovodu (XB-1)
- Nejlepší SF
  Connie Willisová: ...o psu nemluvě (Triton)
- Nejlepší fantasy a horor
  Guy Gavriel Kay: Pod nebesy (Argo)
- **Počin roku**
  Nakladatelství Epocha za původní českou knižní řadu Kladivo na čaroděje
- Cena za dlouholetou práci pro SF
  Tomáš Němec

OSTATNÍ CENY

- Nejlepší povídková kniha
  H. P. Lovecraft: Volání Cthulhu 2 (Albatros Media – Plus)
- Nejlepší dílo domácího výtvarníka
  Lubomír Kupčík (kniha Amélie a tma)
- Nejlepší časopis
  Pevnost
- Nejlepší překlad
  Petr Kotrle (Anatém)
- Nejlepší nakladatelství
  Laser-books OnŠ

Audiokniha na každém kroku

Fenomén audioknihy získává v poslední době u českých čtenářů stále větší a větší popularitu. Možnost číst si prakticky kdykoliv a kdekoliv, číst si tak říkajíc ušima, se v dnešní uspěchané době těší stále většímu zájmu.

Právě o tom hovořil v pátek odpoledne Břetislav Hanzel, výkonný ředitel společnosti Audioteka.cz.

Společnost začala na našem trhu působit v říjnu 2011 a v současnosti lze jejím prostřednictvím elektronicky zakoupit na půldruhého tisíce titulů. Za dobu své dosavadní činnosti se zaregistrovalo přes 46 tisíc zákazníků. Audioteka.cz spolupracuje nejen s více než padesáti nakladateli, ale zabývá se i vydáváním audioknih nebo na něm spolupracuje. K jednoznačně nejúspěšnějším titulům poslední doby patřil knižní životopis Steva Jobse, druhá část trilogie Milénia Stiega Larssona nebo Mafie v Praze Michala Viewegha.

Největší zájem o tituly projevují muži středního věku a to především o krimi literaturu. Audioknihy je v současné době možné poslouchat v počítači, smart phonech, tabletech, v blízké budoucnosti se Audioteka.cz chystá proniknout rovněž do chytrých televizí.

Zajímavá jsou jednání s výrobci automobilů, díky kterým by se v palubních počítačích nových vozů měla objevit i aplikace na audiotéku. To umožní poslouchat audioknihy v podstatě kdekoliv, přičemž není nutné knihu jakkoliv přenášet. Čtenář se jednoduše napojí z přístroje, který má momentálně po ruce a to díky záložce tam, kde přestal poslouchat. IK

Ceny Miroslava Ivanova znají vítěze

Vyhlášení Cen Miroslava Ivanova za literaturu faktu už k veletrhu Svět knihy neodmyslitelně patří. V letošním třináctém ročníku se sešlo 31 titulů, z toho devět v kategorii autorů do 39 let a nakladatelů obeslalo soutěž dvanáct. Dále se vybíralo z velkého množství publicistických příspěvků.

Cenu za **celoživotní dílo v literatuře faktu** udělila porota Ivanu Brožovi in memoriam.

V kategorii **produkce literatury faktu za poslední tři roky** nebyla hlavní cena udělena. Další ceny si odnesla Kateřina Králová za knihu *Vyschly nám slzy ... Řečtí uprchlíci v Československu*, Karel Pacner za knihu *Život novináře aneb „To je ten, co byl na startu Američanů na Měsíc"* a Jiřímu Plachému a Ivo Pejčochovi za knihu *Masarykovy oprátky*. Zvláštní cenu získali Marie Homolová, Soňa Thomová, Petr Freiwillig a Petr Bažant za knihu *Historická města Čech a Moravy*. Prémie byla udělena Evě Janečkové za knihu *Proces s protektorátní vládou*, Miloslavu Jenšíkovi za knihu *Commandos útočí, Nájezd na Saint-Nazaire*, Ivo Krausovi za knihu *Fyzikové ve službách průmyslové revoluce* a Zlatici Zudové-Leškové za knihu *Zapomenutá elita. Československí vojenští diplomaté v letech 1938–1945*. Čestné uznání získal Josef Havel za knihu *Rebel v oblacích*.

V kategorii **díla autorů literatury faktu do 39 let** byla hlavní cena udělena Pavlu Horákovi za knihu *Bohumil Laušman. Politický životopis. Riskatní hry sociálnědemokratického lídra*.

Další ceny získali Ladislav Kudrna za knihu *První vietnamská válka na pozadí osudu Ladislava Charváta*, Martin Krčál za knihu *Karel Staller. Život s dvojí tváří* a Pavel Vodička za knihu *Dobytí říše Aztéků. Tažení Hernana Cortése v letech 1519–1521*.

Cenu za **publikovanou časopiseckou tvorbu za uplynulý kalendářní rok** si odnesla Jana Časnochová.

Nakladatelství Dokořán pak získalo **cenu pro nakladatele soustavně se věnujícímu vydávání literatury faktu**.

Hlavní cenu v kategorii **Regionální ceny** získal Jan Řehounek za dílo *Nymburk královské město v červených hradbách* a zvláštní cena byla udělena Janu Lakosilovi za knihu *Utajená obrana Šumavy. Lehké opevnění jihozápadních hranic Československa od Mnichova po současnost*. Prémii získal Vladimír Kos a čestné uznání Jiří Mika. Mimořádná cena byla udělena Zdeňku Mahlerovi za knihu *Indický hlavolam*. JaM

Koncert Básníci v notách

Svět knihy Praha 2013 v číslech

LITERÁRNÍ FESTIVAL

počet účinkujících	701
počet pořadů celkem	494
počet výstav	30
počet filmových představení	17
počet divadelních představení	27

VELETRH

počet vystavovatelů	339
počet stánků	192
plocha	2 984m²
počet registrovaných odborných návštěvníků	750
počet akreditovaných novinářů	374
počet návštěvníků	36 000

Mezinárodní účast vystavovatelů a zahraničních hostů celkem ze 30 zemí a regionů.

Vystavující země a regiony (24)
Belgie – Valonsko-Brusel, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Izrael, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Saudská Arábie, Slovensko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Tchaj-wan, Turecko, Velká Británie

Hosté literárního festivalu (23)
Austrálie, Belgie, Česká republika, Čína, Estonsko, Francie, Irsko, Kanada, Maďarsko, Makedonie, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Spojené státy americké, Sýrie, Španělsko, Švýcarsko, Velká Británie

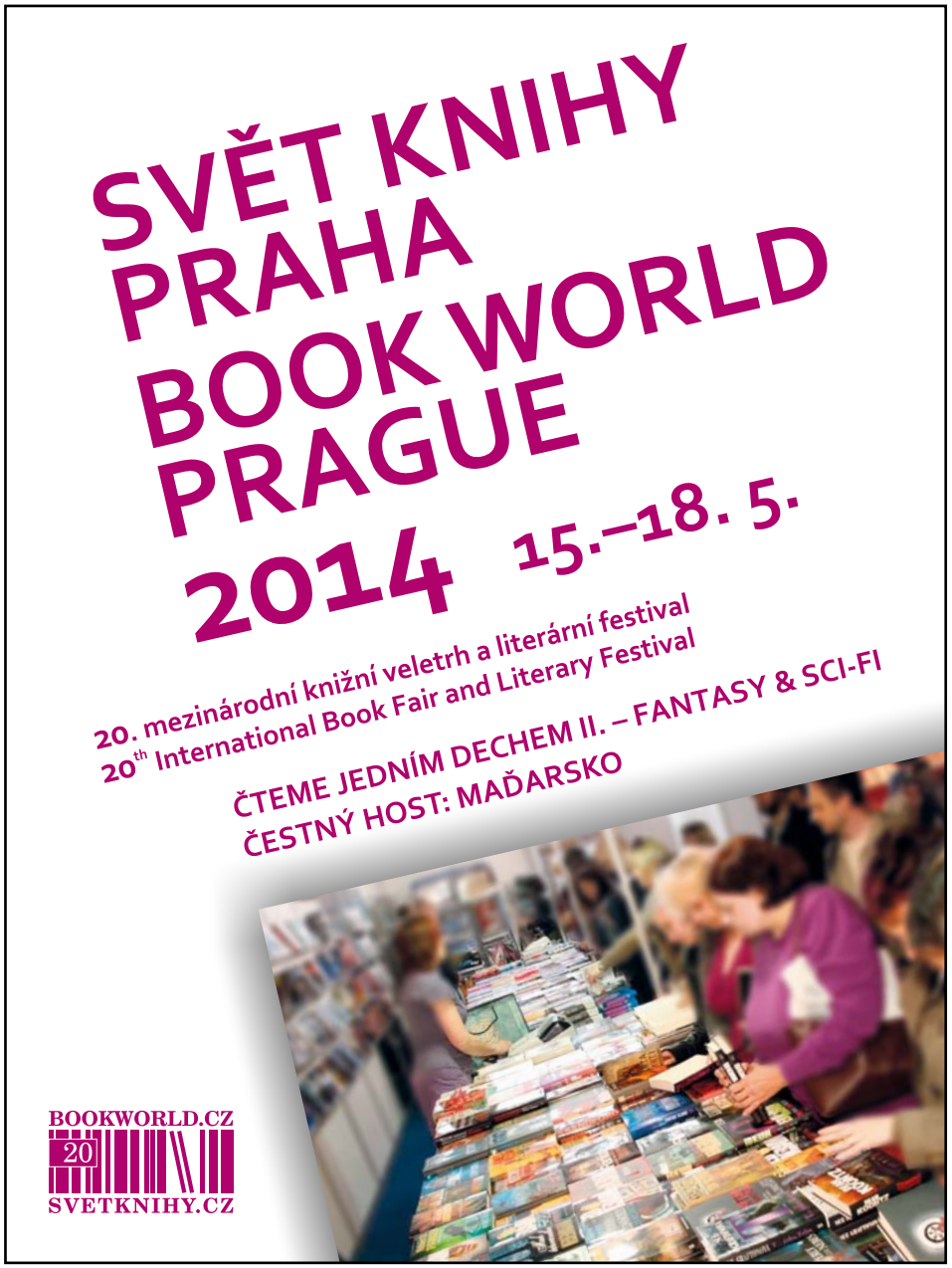

Letošního čestného hosta vystřídá příští rok Maďarsko

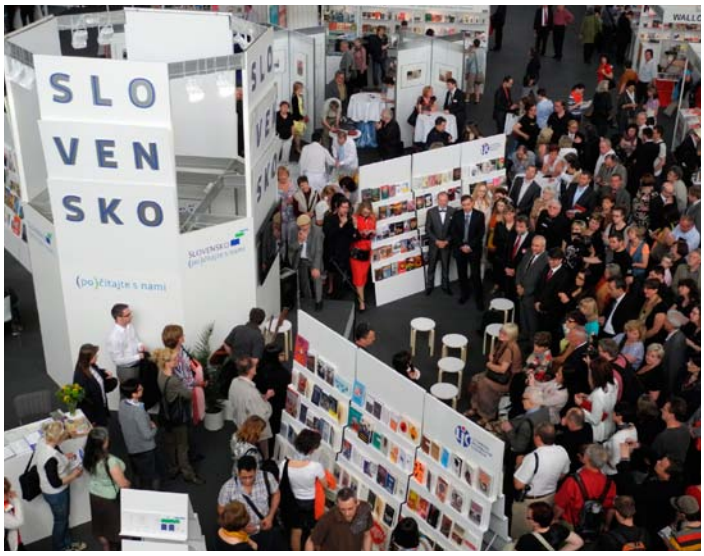

Vydal: Svět knihy, s.r.o. v Nakladatelství Jalna | redakce: Jana Chalupová, Ilja Kučera, Jana Marxtová, Radek Šofr, Ondřej Šofr | technická redakce: Jiří Sládeček | překlad: Lukáš Houdek | grafický návrh a sazba: Jiří Sládeček ml. | Foto: Jakub Sládeček, Martin Šust | tisk: MHTisk, s.r.o. | uzávěrka 19. 5. 2013. • *Published by Book World, Ltd. in Jalna publishers | Editorial staff: Jana Chalupová, Ilja Kučera, Jana Marxtová, Radek Šofr, Ondřej Šofr | technical editing: Jiří Sládeček | Translation: Lukáš Houdek | Graphic design a typesetting: Jiří Sládeček ml. | Photo: Jakub Sládeček, Martin Šust | Print: MHTisk, s.r.o. | Deadline 19. 5. 2013 |*